

پلیس

تمدن عصر حاضر با همه فرهنگ و معارف خود با مشکلات مزمنی از قبیل فقر - بیماری - نادانی و جرم دست بگریبان است .

اگرچه در سالهای اخیر گامهای بلندی برای بهبود و پیشرفت زندگی اقتصادی و بهداشت مردم برداشته شده و از راه فرهنگ با نادانیها مبارزه میشود ولی در جنگ علیه « جرم » هنوز توفیقی مشهود نیست .

فقدان آمار صحیح و قابل اعتماد از جرائم و بلاخص جرائمی که بمقامات مسؤل گزارش داده نمیشود اگرچه مانع اظهار نظر قطعی میباشد ولی قرائن و امارات بسیار مؤید آنستکه خوی و علاقه بارتکاب جرم با همه پیشرفتهای بهداشتی - فرهنگی و اقتصادی هنوز سست نگردیده است .

غفلت و سامحه جامعه در از میان بردن روح بزهکاری موانع و مشکلات فراوان بر سر راه مردم بوجود میآورد . جان و مال افراد را در معرض مخاطره قرار میدهد . آراشهارا بآشفتهگی و آشوب مبدل میسازد و عدهای را در ورطه محرومیت از پاره ای حقوق فردی و اجتماعی ساقط میکند .

خسارات ناشیه از جرم با اینکه دقیقاً قابل تخمین نمیشود ولی ارقامی که در دست است آدمی را دچار وحشت و اضطراب مینماید ارقام موجود تنها جزئی از توانی است که جامعه برای جرم میپردازد .

هزینه های محاکم - دادسرا ها و مخارج سازمانهای پلیسی و زندانها را نیز بایستی بر آنها افزود - غم و اندوهی که خویشان و نزدیکان مجرم از یکطرف و حسرت و تأسفیکه بستگان مجنی علیه در جرائمی از قبیل هتک ناموس - قتل - ضرب و جرح تحمل میکنند قابل تقویم و ارزیابی نمیشود !

جرم یکی از بیماریهای پیچیده جامعه است جنبه فردی جرم از جنبه اجتماعی آن هنوز تاریکتر و مبهم تر است - سوابق و معلومات و تجربه های شخصی یا عواملی که به توارث بآدمی منتقل میگردد درهم آمیخته تفکرات و احساسات و رفتار و بالاخره سرنوشت ما را پی ریزی و تعیین میکنند .

از یکطرف موجودات زنده یک سلولی که پیدایش و تکوین آدمی از آنها شروع میشود اسرار بزرگی از نسل های پیشمار گذشته را بنسل بعد منتقل میکنند . و از طرف دیگر همه افراد و سازمانهایی که در ایجاد سوابق ذهنی و معلومات انسان بنحوی اثر میگذارند راه را برای آینده شخص هموار ساخته او را بزندان یا بالعکس بسوی زندگی شرافتمندانه هدایت میکنند .

پلیس

از اینجا به پیچیدگی مسئله جلوگیری از ارتکاب جرم میتوان پی برد - از اینجا میتوان دانست که « پیش گیری » منحصرأ وظیفه یک سازمان نبوده بلکه تحقق آن بهمکاری همگی افراد جامعه نیازمند است .

افراد پلیس درخط مقدم جبهه مبارزه علیه جرم قرار دارند . این آرزو که روزی جرائم از اجتماعات بشری برافتاده و سازمانهاییکه درحال حاضر بایزهکاران درنبرد میباشند منحل خواهند شد هنوز مبنی مسلم و مقطوعی نیافته است . بنابراین مادام که تبهکار وجود دارد جامعه بایستی بوسیله پلیس خود را از شر آنان محفوظ داشته مراقبت کند تا بیماران بزهکار تحت درمان قرار گیرند و آنها که دردشان قابل علاج نمیشد دور از اجتماع نگهداری شوند !

وظائف پلیس

حفاظت جان و مال مردم در برابر تجاوز بزهکاران و همچنین برقراری نظم در جامعه هدف اصلی و اساسی سازمانهای پلیس میباشد .

علاوه بر این پلیس از اعمال زیان آور افراد اعم از عمد یا غیر عمد جلوگیری بعمل آورده مسؤل اجرای قوانین و مقررات بشمار است که باعفت عمومی و اخلاق حسنه ارتباط دارد

با توجه باینکه نقطه اتکاء مردم در برابر اعمال خلاف یکدیگر پلیس است ولو آنکه افعال مذکور از مسائل و موضوعات غیر جزائی و از قبیل تعهدات اخلاقی و مدنی باشد و با توجه باشکالات ناشی از اجرای مقررات که خود مستلزم معلومات و سوابق کافی است مجموعاً بارسنگینی بعهده پلیس عضو حاضر محول گردیده است .

اختراعات جدید و تغییر شرائط زندگانی اجتماعی مشکلات جدیدی در راه پلیس ایجاد کرده است که در پنجاه سال پیش وجود نداشت .

پیشرفت وسائل سفر و تسهیل مهاجرت از نقطه ای بنقطه دیگر هجوم ساکنین دهات بشهرها سوء استفاده از مبطوعات وجود سیاستمداران منحرف و تبهکار بحرانهای پس از جنگ جهانی اخیر سوء استفاده از اختراعات بمنظور ارتکاب بزه و همچنین ازدیاد و تراکم وسائل نقلیه و افزایش تصادفات هر روز فصلی بر کتاب وظائف و مسؤلیتهای پلیس افزوده است .

تحول بزرگ و اساسی که در روش پلیس بوجود آمده اینستکه فلسفه سابق یعنی تقلیل جرائم از راه توقیف و زندانی نمودن افراد جای خود را بفلسفه جدیدی داده است که آنرا « تهذیب اخلاق بدون توسل بزندان » نامیده اند - مقررات پلیسی ناحیه ویشیتا با این مقدمه شروع میشود :

برای اینکه مردم را در اجرای مقررات عمومی کمک کنید .

بخاطر اینکه از تحقیر و ایجاد ناراحتی و پریشان نمودن بیمورد اشخاص پرهیز نمائید .

بمنظور رعایت صلابت در برابر بزهکاران و شفقت بر متخلفین اتفاقی هر گاه صدور و تسلیم برگ احضاریه کافی بنظر برسد هرگز توقیف نکنید .
در مواردیکه اخطار مقصود را تأمین میکند حتی القوه از احضار اجتناب نمائید .
هیچگاه مردم را توییح یا سرزنش نکنید بلکه حکم قانون را به آنان اطلاع دهید و تقاضای همکاری کنید .

وظائف پلیس امروز از چهارچوبه دریافت شکایت و انجام تحقیقات مقدماتی بیرون بسته و در دامنه وسیعتری بتکامل و پیشرفت ادامه میدهد .

**جامعه ایکه بخواهد بنحو مؤثری از بزه و مآثر آن مصون بماند
بایستی پلیس خود را با سلاح علم و معرفت مجهز کند .**

**چنان پلیسی با افکار و امیال منحرف نیز مبارزه کرده متدهای علمی
و ساده ای برای هدایت اشخاصیکه از تطبیق خود با شرایط زندگانی
اجتماعی عاجز مانده اند کشف و اجرا خواهد کرد .**

وسایل و ابزاریکه پلیس امروز در انجام وظائف خود از آنها استفاده میکند
بالنسبه به پنجاه سال پیش قابل مقایسه نیست .

پلیس هر گونه وسیله حمل و نقل که بذهن خطور کند بکار میبرد :
قایق . کفشهای مخصوص حرکت روی صخره ها و کوه ها و عبور از روی یخ .
اسب . دوچرخه . موتورسیکلت . اتومبیل . و هواپیما و سائل مخاپره پلیس (که سابقاً
منحصر به سوت یا حرکت دادن دست یا باطوم بود) جای خود را به تلفن و « تل تایپ »
و رادیو داده و در آتیه نزدیک از تلویزیون و رادار در امور پلیسی استفاده خواهد شد .
پلیس در متد تحقیقات خود نیز به پیشرفتهای بزرگی نائل شده است لابوراتوار
مجهز . دستگاههای عکس برداری دقیق . انگشت نگاری . تن پیمائی و سائلی است که پلیس
در تحقیقات خود بکار میبرد .

نظریات و تئوریهای جامعه شناسی . روانشناسی . بشرشناسی . و در علوم طبیعی .
فیزیک . شیمی و طب تا آنجا که در فنون پلیسی مورد استفاده باشد . همچنین موضوعات
اداری از قبیل اسور مالی . کارگزینی . علم سازمان و مدیریت پلیس را در انجام وظائف
خطیر خود مساعدت مینمایند .

پیش از اینکه هدف پلیس علمی و متدها و روشهای پلیسی که هدف اساسی این
اوراق است مورد بحث و بررسی قرار گیرد خلاصه ای از ایجاد و سیر تحول پلیسهای عمده
جهان را بمنظور جلب توجه خواننده براه دور و درازی که پلیس در جوامع مختلف پیموده
و شکستها و موفقیتهایی که نصیبش شده و نقشی که من غیر مستقیم در سرنوشت و تاریخ بشر
داشته باختصار توضیح میدهم .

پلیس

فصل اول - پلیس آلمان نازی

« گشتاپو »

ماخذ و منابعی که در دست است متأسفانه چهره « گشتاپو » را فوق العاده کریه و غیر انسانی و فاقد جنبه‌های علمی ترسیم نموده و بگفته یکی از محققان قلمهائی که در راه معرفی « گشتاپو » بکار افتاده بهمان اندازه بجهان تحقیق ستم روا داشته است که « گشتاپو » به یهودیان.

از یکطرف محکمه نظامی نورمبرگ که میتوانست با اعطای آزادی دفاع بسران و مدیران پلیس آلمان جهانیان را در جریان متدهای سازمان گشتاپو قرار دهد ، مانند هر محکمه نظامی دیگر از راه تضعیف روحیه متهمان و جلوگیری از دفاع آنان موجب شد که پرده ضخیمی برمتد فرماندهی پلیس کشیده شود و از طرف دیگر انهدام و امحاء کلیه آرشیوهای گشتاپو سرپوش تاریک‌تری بر نحوه انجام وظائف پلیس در آلمان نازی گذاشت! تذکر این نکته را زائد نمی داند که میان هدف عملیات و نتیجه فعالیت های سازمان پلیس از یکطرف و متد انجام کار فرق اساسی وجود دارد.

عملیات ممکنست خلاف حق و عدالت بوده متضمن تجاوز و تعدی با آزادی و حریت و حقوق افراد باشد ولی متدیکه برای پیشرفت مقاصد مذکور بکار برده میشود علمی دقیق و قابل استفاده در هدفهای عالی تشخیص شود.

چنانکه شکستن اتم بخودی خود یکی از هنرهای بزرگ و موجب فخر و مباهات نسل معاصر است. این شاهکار بدیع را هم میتوان در خدمت بشر گمارد و هم از آن برای انهدام تمدن استفاده نمود!

پلیس گشتاپو از لحاظ اخلاق. حقوق. تاریخ و فلسفه بر ارزش متدهائی که پلیس مذکور بکار برده است یکسره سرپوش گذاشت و اینستکه امروز محقق در کشف تکنیکهای پلیسی گشتاپو با اشکالات فراوانی که در موقع خود توضیح خواهد شد مواجه میگردد.

تشکیل گشتاپو

پلیس آلمان که تا سال ۱۹۳۳ بصورت یکی از ادارات تابعه وزارت کشور انجام وظیفه مینمود ناگهان استقلال یافت و بسرپرستی « گورینگ » جزو ادارات مستقلی درآمد که مستقیماً با پیشوای آلمان در تماس بوده بوی گزارش میداد. بایستی متذکر بود که سازمان پلیس اصولاً برای حفظ نظم و رفاه مردم بوجود میآید و از اینجهت دستگاهی است فنی و حرفه‌ای.

استفاده از پلیس برای پیشرفت مقاصد سیاسی با ماهیت وظائف پلیس مغایرت داشته قرار گرفتن آن تحت نظر مستقیم رئیس مملکت پلیس را به کشمکشهای سیاسی و دخالت در موضوعاتی سوق می‌دهد که حفاظت از جان و مال و ناموس افراد یعنی وظیفه اساسی پلیس اهمیت و ارزش خود را از دست خواهد داد.

استثنای وارد بر اصل فوق اینستکه دولتها بدون استثناء در همه کشورهای جهان اجباراً بنوعی پلیس سیاسی تکیه میکنند تا از توطئه‌ها و دسیسه‌های مضر سیاست و خط مشی حکومت با خبر شده از آن بموقع جلوگیری نمایند.

در کشورهاییکه دولت از حمایت کامل مردم برخوردار است دستگاه مذکور بالنسبه کوچک خواهد بود و بتدریج که دولت حقوق طبیعی و موضوعه افراد را محدود ساخته بآنان تعدی و تجاوز روا دارد سازمان پلیس مخفی توسعه مییابد.

تاریخ حکومتهای استبداد قهرمانان وحشت آوری را در این رشته پلیس معرفی میکند که اداره بسیاری امور جامعه را بعهده داشته و فجایع دردناک و احادیث تأسف آوری از دوران تصدی خود بجا گذاشته‌اند!

مثلاً در دوران پادشاهی ملکه ویکتوریا در انگلستان بحکم حمایت مردم از حکومت پلیس بمعنائی که فوقاً مذکور افتاد سازمانی داشت آنقدر کوچک که اکثریت مردم منکر وجود آن بودند ولی در حقیقت کنترل فعالیتهای مهاجران و مسافران و تبعید شدگان یا پناهندگان که از سایر کشورها بانگلستان آمد و رفت داشتند تحت نظارین سازمان قرار داشت و بالعکس در روسیه شوروی که حکومت مردم بر مردم و روش دمکراسی هرگز وجود نداشته از قدیم‌الایام پلیس سیاسی دارای سازمانی مجهز و فوق‌العاده با نفوذ و نیرومند بوده است. پلیس سیاسی روسیه را سابقاً « اوکرانا » میگفتند و خود یکی از بازوهای توانای حکومت تزار بود. سازمان مذکور در ادوار تاریخ روسیه تا امروز تحت عناوین مختلف وجود داشته است.

پلیس سیاسی در کشورهای آزاد برای حفظ جامعه و مردم فعالیت میکنند و در انجام وظائف خود از قوانین الهام میگیرند در حالیکه در حکومتهای مطلقه عمال و ایادی هیئت حاکمه ای هستند که برنامه کارشان در راهی مخالف آزادی و مساوات و حقوق طبیعی مردم طرح و اجرا میشود.

گشتاپو متهم است که دارای سازمانی از نوع اخیر بود و بهمین دلیل بلاواسطه و مستقیماً تحت نظر صدراعظم آلمان و برای اجرای مقاصد وی فعالیت میکرد.

در اوایل سال ۱۹۳۴ هینریش هیملر بجای گورینگ بریاست گشتاپو منصوب گردید و تا آخرین روزهای اضمحلال آلمان در آن سمت باقی بود.

آغاز عملیات :

تحریم فعالیتهای آزاد سیاسی . بستن کلوبهای احزاب مخالف . جلوگیری از آزادی نطق و قلم . برقرار نمودن حکومت ترور موجب قدرت پلیس آلمان میگردد. دامنه عملیات گشتاپو بزندگانی شخصی و خصوصی افراد و همچنین کلیه شئون زندگانی اجتماعی مردم سرایت و نفوذ کرده جائی برای بحث و استناد به مقررات عمومی و قوانین مملکتی نمیگذاشت روزدهم فوریه سال ۱۹۳۶ قانونی بتصویب رسید که به موجب

پلیس

آن کلیه اقدامات پلیس تحت حمایت مستقیم قانون درآمده و حتی فوق قانون قرار گرفت ماده ۷ قانون مذکور مقرر میداشت که « تصمیمها و عملیات گشتاپو قطعی و لازم الاجرا است قوه قضائیه از رسیدگی استینافی به آراء گشتاپو ممنوع میباشد » بعبارت دیگر همینکه شخصی در اختیار گشتاپو قرار میگیرد از مراجعه و شکایت بمحاکم که یکی از مبانی حقوق و آزادی فردی است محروم میبود و همچنین متهمی که حکم برائت وی از دادگاه صادر میشد یا محکومی که پس از تحمل محکومیت از زندان آزاد میگردد بسبب جرمی که یکبار مورد رسیدگی قرار گرفته و نسبت بان حکم یا قرار قطعی صادر شده بود از طرف پلیس دستگیر و بازداشتگاه اعزام میشد.

در ۲۶ ژوئن ۱۹۳۶ پلیس آلمان رسماً بدوشعبه پلیس عادی « Orpo » و پلیس خفیه « Sipo » تقسیم شد. ریاست Orpo بعهدہ Dalugs و تصدی Sipo به Heydrich تفویض گردید - فرماندهی هر دو شعبه را هیملر بعهدہ گرفت و از این تاریخ گشتاپو یعنی روح پلیس آلمان بصورت پلیس سیاسی و جزء سازمان Sipo درآمد.

در بیستم سپتامبر همان سال بازرسان و مأمورینی از طرف سازمان پلیس برای همکاری با فرماندهان لشگرها در نواحی نظامی منصوب و بمحل اعزام شدند و همچنین مقرر گردید پلیس هر ناحیه تحت نظارت مستقیم دسته « اس اس » که گارد خصوصی پیشوای آلمان بود انجام وظیفه کند. با این ترتیب دستگاههای لشگری و کشوری زیر نفوذ و سیطره معنوی پلیس کشیده شد.

و اما گشتاپو در اول اکتبر ۱۹۳۶ توسعه یافت و اداره کل پلیس سیاسی آلمان و همچنین ستون پنجم را دربر گرفت.

ریشه های پلیس بتدریج و با مرور زمان از دستگاههای دولتی و غیر دولتی اعم از رسمی و غیررسمی و همچنین سازمان های آشکار و پنهان عبور کرده با اجتماعات خصوصی و حتی خانواده ها نفوذ میکرد.

در شرکتهای بزرگ در اتحادیه های کارگران در مدارس و دانشگاهها در صنایع در کشاورزی عضو یا اعضای از گشتاپو انجام وظیفه میکرد.

علاوه بر این افراد غیر پلیس برای دادن اطلاعات بانحاء مختلف تشویق گردیده محیط مزاحم و زندگانی پردغدغه بالاخص برای آنها که باصول آزادی و مساوات معتقد و علاقه مند بودند بوجود میآورد.

ادعانامه دادگاه نورمبرگ

سند فوق که امروز موضوع استناد وملاك تشخیص اعمال گشتاپو وشاهد مثال کتب پلیس میباشد متأسفانه جنبه قضائی آن فاقد دلائل حقوقی کافی برای اثبات جرائم انتسابی است قسمتی از ادعانامه که مربوط بگشتاپو است بشرح زیر میباشد :

۱ - ایجاد حوادث و ماجراهای مرزی لهستان که بهانه حمله آلمان بکشور

مذکور گردید.

پلیس

- ۲ - کشتار دسته جمعی صدها هزار مردان و زنان و کودکان بلادفعا توسط دسته سری اینساتر .
- ۳ - انتقال یهودیان پیشوایان سیاسی و علماء به بازداشتگاه های زمان جنگ و اعدام آنان .
- ۴ - اعزام هزارهائفر به بازداشتگاههای کار اجباری و گمردن آنان بکارهای سخت و طاقت فرسا .
- ۵ - قلع و قمع یهودیان از اروپا و کشتار صدها هزار نفر از آنان .
- ۶ - دستگیر نمودن صدها هزار نفر اتباع کشورهای اشغال شده و آوردن آنان بالمان برای کارهای اجباری .
- ۷ - تعقیب و دستگیر نمودن اتباع کشورهای اشغال شده و محاکمه آنان درداد گاههای سری بر طبق آئین دادرسی جزائی فوری و مخصوص و برخلاک اصل آزادی متهم .
- ۸ - اعدام و مجازات اقوام و خویشان متهمین بجرائم سیاسی .
- ۹ - کشتار زندانیانی که احتمال میرفت بدست متفقین افتاده و آزاد شوند .
- ۱۰ - ضبط و مصادره اموال عمومی خصوصی .

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی